

Да го разбереме КОВИД-19 и неговото ширење

Како што утврди Светската здравствена организација (СЗО), повеќето луѓе заразени со вирусот СОВИД-19 ќе доживеат блага до умерена респираторна болест и ќе закрепнат без да бараат посебен третман. Постарите луѓе и оние со основни медицински проблеми како кардиоваскуларни заболувања, дијабетес, хронична респираторна болест и карцином се со поголема веројатност да развијат сериозни заболувања.

Вообичаени симптоми вклучуваат треска, замор и сува кашлица. Другите симптоми вклучуваат останување без здив, болки во грлото, а многу малку луѓе ќе пријават дијареја, гадење или течење на носот.

Најдобар начин за спречување и забавување на преносот е добрата информираност за вирусот COVID-19, за болеста што ја предизвикува и како се шири. Вирусот COVID-19 се шири првенствено преку кашлање или кивање.

За да дознаете повеќе за вирусот, видете ги страниците за истражување на СЗО.

Во моментот сме свесни дека целиот систем на јавни библиотеки е затворен, а исто така и Националните библиотеки се затворија за јавноста.

Материјали за ракување

Клучно прашање за многумина од областа на библиотекарството е околу ризикот од инфекција преку контакт со материјали кои носат коронавирус. Јасно е дека нашето разбирање за кој било аспект за тоа како се шири вирусот е сè уште во рана фаза, и така не е можно да се понудат конечни совети, освен универзалните препораки за одржување на рацете чисти и недопирање на лицето.

За вработените се препорачуваат основни мерки за хигиена, како што се миење на рацете темелно со сапун и вода, избегнување на допирање на лицето и останување настрана ако се појават симптоми на COVID -19, и можат да бидат исто толку ефикасни (и помалку штетни за материјалите) отколку нараквиците.

Со оглед на тоа дека блискиот физички контакт се чини дека е примарното средство за фаќање на вирусот, основен одговор е „социјално растојание“ - чување на безбедно растојание помеѓу поединците со цел да се намалат ризиците од вирусот што поминува од една до друга личност. Препорачаната оддалеченост варира од земја до земја, но се чини дека не е под 1м (3-4 метри), а често пати е повеќе.

Подготовки за повторно отворање: во голем број земји, веќе има чекори кон укинување на ограничувањата, барем делумно, со тоа што библиотеките потенцијално се дел од ова. Времето за тоа останува неизвесно, и јасно е дека безбедноста треба да биде приоритет. Во оваа ситуација, библиотеките:

- Почнуваат да прават планови за постепено повторно отворање кога правилата, дозволите, самите згради и ресурси на библиотеките ќе дозволат ова да се случи безбедно

- Истражуваат начини за ограничување на бројот на луѓе што ја користат библиотеката во кое било време и спречување на ситуации кога луѓето можат да се собираат заедно во близина, на пример со користење еднонасочни системи,

ограничување на мебелот, чување на читалните затворени или продолжено одложување на програмирањето и држење на тоалетите затворени

- Спроведуваат редовни процеси на чистење (вклучително и преку кратки затворања на библиотеката), особено фокусирани на површини каде што вирусот се чини дека може да трае најдолго (пластика, метали, освен бакар)
- Обезбедуваат персоналот да има опрема и обука неопходни за да останат безбедни, вклучително и размислувања за скрининг доколку е потребно
- Појаснуваат кога е невозможно безбедно да се отвори, и на друг начин осигуруваат дека оние што донесуваат одлуки ја разбираат природата на просторот во библиотеките
- Продолжуваат со промовирање онлајн услуги и ресурси со цел да се ограничат лицата што бараат да ја посетат библиотеката
- Јасно ги пренесуваат сите нови правила до корисниците на библиотека, преку Интернет и на лице место

Давање услуги од далечина

Библиотеките низ целиот свет работеа напорно за да обезбедат пристап до збирките и услугите од далечина. Сите типови на библиотеки ги промовираа своите дигитални услуги – на пример, Француската национална библиотека организира **виртуелни изложби**, а Националната библиотека на Шпанија ја промовира својата дигитална содржина што може да се користи за поддршка на образованието, Националната библиотека на Мароко обезбедува **бесплатни е-книги**, а Јавната библиотека во Архус, Данска, ја стави својата дигитална содржина на главно место на својата **веб-страница**, додека **Библиотеката Гранби во Квебек, Канада** истакнува содржина фокусирана на учење нови вештини. Надградувајќи ја својата апликација SimplyE, **Јавната библиотека на Њујорк** организира интернет-клубови за книги. Низ Малезија, во пресрет на Светскиот ден на книгата и авторското право на 23 април, кампањата #LetsReadTogether (#ДаЧитамеЗаедно) ги охрабрува луѓето низ целата земја да читаат повеќе на Интернет.

Многу јавни и училишни библиотеки промовираат **онлајн време за раскажување**, во случаите кога можат да најдат решение за ситуациите со авторските права. На пример, во Португалија постои посебен **Јутјуб канал**, додека Библиотекарското здружение ЦИЛИП во Обединетото Кралство ја започна својата **Национална услуга „полица“** – Јутјуб канал на кој се препорачуваат книги. **Редвуд Сити** во САД и **Монаш во Австралија**, на пример, обезбедуваат раскажувања за говорители на малцински јазици, додека еден библиотекар од **Националната библиотека на Пожега во Србија** прави онлајн раскажувања за кои се зборувало дури и во националните вести. Слични напори во **Грција** им овозможуваат на библиотеките да останат во контакт со своите корисници, па дури и да водат уметнички проекти...

Исто така, направени се големи напори за зајакнување на пристапот до е-книги, на пример со **зголемување на бројот на е-книги што луѓето можат да ги позајмат** во кое било време (во Данска), со создавање нова апликација со **слободно достапна содржина** (во Холандија) и со **пренаменување средства** за плаќање за електронска содржина.

Јасно е дека сите корисници не се запознаени со дигиталните алатки. Библиотеките во **Хуеска, Шпанија**, реагираа со изготвување нови материјали за обука за корисниците да им помогнат да ги искористат овие можности.

Други основни услуги, како што е **помош за луѓето кои имаат потреба да аплицираат за бенефиции** или да бараат работа, веројатно ќе станат сè поважни. Библиотеките во **Мајами-Дејд** во Соединетите Држави веќе обезбедуваат печатени обрасци за лицата кои имаат потреба да аплицираат за помош за невработеност, додека оние во **Хилсбороун Кантри** (исто така во САД) ги нудат истите – и можноста за нивна достава – како драјв-тру услуга. **Јавната библиотека Ливадија** во Грција ја направи својата услуга за поддршка на барање работа бесплатна на Интернет, за да им помогне на корисниците да продолжат да имаат корист и покрај ограничувањата.

Продолжуваат традиционалните напори на библиотеките да направат збирки книги и материјали за актуелни прашања, со силен фокус на справување со стресот и грижата и промовирање на позитивно ментално здравје.

Други ги **ставаат постојните активности на Интернет и измислуваат нови**. На пример, Конгресната библиотека организира виртуелен **транскрибатор**, со цел да ги ангажира луѓето на растојание, додека Националната библиотека на Норвешка ги охрабрува корисниците да пристапат до нејзините покасти додека не се можни настани лице-в-лице. **The**

Некои библиотеки, исто така, се обидуваат да им помогнат на потенцијалните **корисници кои сè уште не се регистрирани** и кои сега не можат да се најават лично. На пример, **Националната библиотека на Естонија** воспостави начин за давање пристап до книги без контакт, како што направи и **турското Министерство за култура** во случајот на јавните библиотеки, додека **Националната библиотека на Мароко** врши и онлајн запишувања. Организацијата **Cultuurconnect** во Белгија, која работи со библиотеки, исто така, ја направи достапна својата содржина за нерегистрирани корисници, како што стори и **Booklist** во САД, која работи на обезбедување осврти за книги и други материјали.

Во многу земји, понудата на библиотеки за бесплатно **WiFi** на корисниците е клучен дел од нивната понуда. Во **САД** има повик до библиотеките да ги остават мрежите вклучени за корисниците да имаат пристап до Интернет од своите автомобили доколку има потреба. Други нудат пристап до **претплати на Зум (Zoom)** со цел да им помогнат на корисниците на библиотеките да останат во контакт со пријателите.

Улогата на библиотеките како **чувари на историски записи** е силна како и секогаш.

Една објава од **Ithaka S+R** истакнува разни иницијативи за собирање и зачувување на материјали за пандемијата, додека **Меѓународниот конзорциум за зачувување на Интернетот** се обидува да ги координира напорите.

Со толку многу понудени услуги, библиотеките во голем број земји успеаја да работат со весници, радиостаници и други канали на комуникација со цел да ја подигнат свеста.

Некои активности и услуги може да бидат невозможни, на пример зашто персоналот не може да дојде на работа за да врши активности за зачувување. Како одговор на тоа, Австралискиот институт за конзервација на културни материјали подготви **упатство**, како што стори и **Француското здружение на библиотеки со културно наследство**.

Достапни ресурси

Многу библиотеки забележуваат силно зголемување на интересот за дигитални ресурси (на пример во **Обединетото Кралство**), што во некои случаи веќе води до нов приоритет на ресурсите од физички во дигитални материјали.

Управување со работа на далечина

Со затворањето на библиотеките и библиотекарските здруженија – таму каде што ги има – многумина од областа на библиотекарството се соочуваат со предизвици околу тоа како ефикасно да управуваат со работата на далечина.

Јасно е дека најдобрата состојба е кога е можно да се планира однапред, осигурувајќи се дека сите вработени ги имаат потребните алатки и обука за да работат ефикасно и безбедно од дома, и дека лесно може да останете во контакт. Со оглед на тоа дека многумина се во иста ситуација, веќе има многу материјали достапни на Интернет, со силен фокус на редовните контакти и одржување на доброто расположение и мотивацијата. Сепак, бидејќи не е јасно колку долго ќе траат ограничувањата, секогаш вреди да се направат планови за справување со долгорочните влијанија.

Некои здруженија ги поддржуваат напорите за споделување идеи за тоа како најефикасно да се направи тоа, на пример во САД – види го особено [вебинарот](#) на темата – или во [Латинска Америка](#), заедно со рефлексите за тоа како најдобро да им служи на корисниците воопшто. Исто така, постојат корисни идеи од [Блу Шилд Аустралија \(Blue Shield Australia\)](#) за тоа како да продолжите со активности за конзервација за време на изолацијата.

Библиотекарските здруженија исто така разгледуваат како можат да ја продолжат својата работа за да овозможат поддршка на членовите.

Пренасочување на библиотечните ресурси

Онаму каде што библиотеките се затворија и побарувачката за одредени услуги опадна, персоналот на библиотеките беше активен во преземање други улоги. На пример, во Ирска, библиотечниот персонал бил пренасочен да помогне при наоѓање контакти, а во [Тринец во Чешка](#) привремено преземале други должности, додека вработените во библиотеката на [Универзитетот Тулан](#) се ангажирани во напорите да ѝ ги обезбедат на самата Светска здравствена организација најновите научни совети.

Низ [Обединетото Кралство](#), има многу примери на библиотекарски кои се префрлаат на работа во контакт центри за лица во изолација, со што помагаат да се обезбеди дека оние кои најчесто се во најголем ризик одржуваат контакт со надворешниот свет, а истото се случува и во [Окланд, Нов Зеланд](#) и [Њумаркет, Канада](#). На други места, библиотекарите се пријавиле [доброволно](#) со иницијативи во заедницата или, како во Мексико, работат на подобрување на квалитетот на статиите на Википедија за луѓето од недоволно застапените групи. Дополнителен список на видови прераспоредување при работа во Англија е достапен од [Новости за јавните библиотеки \(Public Library News\)](#).

Во Канзас, библиотечни лаптопи и WiFi-точки се ставени на располагање на локалното засолниште за бездомници, кое се соочува со пораст на бројот на луѓе кои го изгубиле домот, додека [Толедо, Охајо](#), ги донираше своите возила, [Едмонтон, Канада](#) ја донираше својата опрема, [Библиотеката Ричленд, Јужна Каролина](#) ги сподели своите резерви со средства за санитација на раце. Ричленд, исто така, се обидува да обезбеди клучни ресурси за луѓето кои се соочуваат со невработеност, а истото го прави и [Јавната библиотека во Индијанаполис](#). Библиотеката на округот [Сент Луис](#) нуди драјв-тру оброци за деца, исто како и [Јавната библиотека во Синсинати](#), а некои јавни библиотеки во Торонто сега дејствуваат како [банки за храна](#). Библиотеките во [Јара, Австралија](#), како и во [Монаш, Австралија](#), поддржуваат испорака на храна на ранливите семејства и лицата кои моментално се бездомни.

Во меѓувреме, училишните библиотеки во [Оклахома Сити](#) им делат книги на децата. Библиотеката на [Универзитетот Пен Стејт](#) им дава лаптопи и друга опрема на студентите

кои во спротивно не би можеле да продолжат да учат од дома, како што прави и библиотеката на **Вишиот технички факултет за инженери УПМ** во Шпанија.

Библиотечниот простори и опрема, исто така, и се пренаменуваат, при што библиотеките во **Сан Франциско** служат како установи за згрижување деца на клучните работници, а Библиотеката Лусак во **Енкориџ, Алјаска** служи како центар за итна координација, додека во **Спокејн, Орегон**, библиотеката делува како засолниште за бездомници, а во **Сан Луис Обиспо, Калифорнија**, паркингот на библиотеката се става на располагање како безбеден простор за луѓето принудени да живеат во своите автомобили. Во **Оукленд, Калифорнија**, сандачињата за оставање книги сега се користат за собирање резервни маски.

Во Клајпедија, Литванија, благодарение на соработката меѓу Националната библиотека и Факултетот за роботика, библиотечните 3Д принтери се користат за **печатење на 3Д заштитна опрема** и предмети како што се рачки на вратите. Библиотеките во **САД, Канада, Нов Зеланд, Франција и Португалија** го прават истото, додека **Универзитетот Колумбија** споделува одобрени дизајни за овие предмети, така што секој со 3Д печатач може да помогне. Одделите за зачувување во американските библиотеки ја **донираат** постојната опрема. Во **Библиотеката Валпатанам ГП, Индија**, вработените собираат платнени маски направени од локалното население заради понатамошна дистрибуција.

Тука не треба да се забораваат книгите! Понудата на **Државната библиотека на Западна Австралија** на „кутии со мистери“ од библиотечните материјали брзо го надминала капацитетот за претплата, а Библиотеката во Канзас Сити во САД испорачува торби со книги до ограничените области.

Повторно отворање на библиотеките

Чекорите кон повторното отворање на библиотеките сè повеќе се наоѓаат на дневен ред како што земјите се насочуваат кон укинување на пошироките ограничувања. Во случајот на училиштата, понекогаш библиотеката останува затворена, дури и ако часовите повторно почнале (случајот во **Логумклостер, Данска**). Одлуките, секако, ќе треба да се засноваат на севкупните проценки на ризикот од страна на властите. Во зависност од пристапот на национално ниво, може да има повеќе или помалку простор директорите на библиотеките да изберат дали да отворат или не. Онаму каде што има слобода, важно е отворањето да биде поддржано со соодветно водство и упатства. На други места, пак, постојат построги услови, како што е постоењето детални планови.

Повеќето примери досега се фокусираат на фазен пристап, со тоа што новите услуги, активности и делови од библиотеката ќе продолжат само кога тоа ќе може да се случи безбедно, при што некои го поврзуваат преминот од една фаза во друга со поширок напредок во справувањето со пандемијата, додека други се повнимателни во одредувањето на датуми. Општо, полето на библиотеките предупредува да не се брза со повторното отворање на физичките објекти.

Ограничување на луѓе во библиотеката

Еден чекор што се презема за да се намалат ризиците е да се ограничи бројот на луѓе во библиотеката во кое било време. Ова го олеснува одржувањето на социјалната дистанца. Во **Макао (Кина)**, јавните библиотеки користат систем на билети за ограничување на бројот на луѓе во библиотеката, чекор направен и во **Хонг Конг (Кина)** за време на неодамнешната фаза на повторно отворање. **Чешкиот библиотекарски совет** сугерираше

дека една опција би била и ограничување на времето поминато во библиотеката. **Хонг Конг (Кина)**, исто така, планира повторно отворање за периоди најмногу до 1 час (проследено со кратки паузи) со цел да се ограничи престојот.

Другите опции што се разгледуваат во **Чикаго, САД**, на пример вклучуваат обезбедување услуги надвор каде што е можно и ограничување на одредено време на отворање за одредени групи, како што се постари корисници (идеја за која размислуваат и Чесите). На други места, каде самиот дизајн на библиотечни згради не дозволува социјално растојание, владите се обидоа да ги задржат библиотеките затворени сè додека не се намали целокупното ниво на ризик. Истото може да се примени и за мобилните библиотеки или попрометните централни библиотеки, како што е предложено во **француските упатства**.

Исто така, се прават напори да се намали потребата за доаѓање во библиотеката. На пример, Макао (Кина) се обиде да го стори тоа продолжувајќи ги роковите за позајмување и охрабрувајќи ги луѓето да ги користат услугите преку Интернет колку што е можно повеќе (исто и во **Универзитетската библиотека**). Хонг Конг (Кина) исто така дозволи неограничено обновување и се откажа од казните во своите академски библиотеки. Други, пак, планираат да обезбедат услуги дигитално барем во наредните месеци, или да продолжат – или одново да започнат – со услугите за испорака, како во Франција.

Пресметувањето на вистинскиот број луѓе е клучно тековно прашање. Многу библиотеки се обидоа да ги следат упатствата дадени на малопродажниот сектор, иако и тие варираат, од дозволување на 20м² по лице во Ирска и Словенија до 15м² во Полска, 10м² во Чешка и Австрија и 5м² во Холандија (барем за деца).

Ограничување на концентрацијата на корисници

Понатамошен чекор од страна на некои е да се ограничи бројот на делови од библиотеката што се отворени за луѓето. Уште поважно, дури иако теоретски има доволно простор луѓето да го почитуваат социјалното дистанцирање, користењето на одредени капацитети може да го комплицира тоа, како што е посочено во упатствата дадени од **Француското библиотекарско здружение**.

Повторно, ваков е случај во Хонг Конг (Кина), како и во Макао (Кина), во кои одредени делови (детско катче за читање, простории за состаноци, простор за самостојно учење) се недостапни. Чешкиот библиотекарски совет исто така препорача потенцијално ограничување на услугите само на позајмување, барем на почетокот. Понатамошните начини за ограничување на времето што луѓето го поминуваат во близина едни на други, вклучува отстранување на дел од мебел (за да се осигури дека луѓето седат подалеку) или означување дека одреден мебел не е за употреба, како во **кинески Тајпеј**. Во Шведска може да се користи само еден од два јавни компјутери, а ограничено е и дозволеното времетраење на нивно користење.

Други чекори вклучуваат затворање на просторот што се користи за социјализирање (како што е предложено во **Франција**), кафе локациите (како во **Австрија**), преуредување на просторот, така што луѓето да не треба да седат или да стојат лице в лице (како на **Универзитетот во Макао**). Другите воспоставуваат еднонасочни системи и охрабруваат посебни влезови и излези кога е можно, како во Германија.

Промовирање на хигиената

Како и во текот на целата пандемија, важноста на високите стандарди на хигиена е клучна тема, на пример, да се обезбеди дека персоналот има ракавици и маски за лице, и дека дезифициенсот за раце е достапен на влезот (и потенцијално покрај опремата, како што се компјутерите). Покрај тоа, силно се препорачува редовно миење на рацете од страна на персоналот, како и обезбедување корпи за шамичињата или друг потенцијално контаминиран материјал. Како што е наведено во **Андалузиските упатства**, можеби е неопходно да се ангажира повеќе персонал за чистење или да се продолжат работните часови.

Макао (Кина) спроведе строги правила за корисниците за носење маски за лице, и врши температурни проверки на влезот и бара здравствена изјава од корисниците (мерка која **се разгледува и во САД**, но која ќе треба да ги одразува и културните норми). Во академските библиотеки во Хонг Конг (Кина), корисниците исто така подлежат на проверки на температурата и барања за маски.

Некои библиотеки имаат зголемени напори да го охрабрат користењето на автоматските опции со цел да се ограничи контактот. Онаму каде што тоа не е можно, некои библиотеки инсталираат просирни прегради со цел да ги заштитат и корисниците и вработените во библиотеките. Слично на тоа, кога треба да се изврши плаќање за услугите, се препорачува безконтактен начин, како што е во Швајцарија.

Дополнителните чекори вклучуваат затворање на тоалетите (како во Чешката Република) или ограничување на нивната употреба, затворање на целата библиотека за кратки периоди во текот на денот со цел да се исчисти (како во Макао, Кина) и редовни распореди за чистење, особено на површини кои редовно се допираат. Можеби е корисно да се изврши ревизија за тоа кои површини се со најголем ризик, како што направила Националната библиотека на Кина. Материјалите што може да се допираат често, како што се списанија и весници, можеби ќе треба да останат достапни сè додека ризикот не е доволно низок.

Исто така, вреди да се осигура дека библиотеките имаат план како да се справат со ситуации кога некој покажува симптоми, на пример со тоа што ќе бидат достапни релевантните телефонски броеви, и ќе има издвоена просторија каде што е можно да се изолира сомнителната жртва, како што е утврдено во полските упатства и ќе се идентификува кои површини можеби биле контаминирани.

Во текот на ова, важна е јасна комуникација со корисниците, со цел да се обезбеди тие да ги разберат поставените правила. Онаму каде што може да се очекува корисниците да не разберат – на пример, деца или лица со когнитивни пречки – може да бидат неопходни алтернативни пристапи, како што е утврдено во француското упатство.

Друго прашање што се јавува е потребата да се осигури дека властите и експертите знаат како функционираат библиотеките, а особено колку контакти се остваруваат таму, за да се избегнат претпоставки и погрешни препораки, како **што се случило во САД**.

Чување на персоналот безбеден

Јасно е дека приоритет е да се осигури дека персоналот е способен, добар и комотен да дава услуги – навистина, ова може да е и законска обврска. Начините на кои се прави ова, ги вклучуваат и хигиенските мерки споменати погоре (навистина, **Националната библиотека на Полска** сугерираше дека ниедна библиотека не смее да се отвори освен ако библиотекарите не можат да бидат соодветно опремени), како и јасна консултација и објаснување на одлуките и плановите. Националната библиотека на Кина е во редовен контакт со персоналот за да се осигура дека тие се здрави и згрижени. Како што се отвораат библиотеките, многу од нив го прават тоа само на ограничен број часови секој ден, и му овозможуваат на персоналот да работи во смени, како што препорача **Чешкиот библиотекарски совет**, како и ограничување на состаноците и предолгите паузи (како што е предложено во **Полска**). Националната библиотека на Кина продолжи да ја промовира работата од дома. Персоналот се повикува да дојде само доколку е навистина потребно, и тогаш работат во смени за да се минимизира контактот, осигурувајќи дека најмногу 25% од вообичаениот персонал е на работа во кое било време. На пример, во Швајцарија, се предлага иделно, со секоја канцеларија да има по едно лице од персоналот.

На пример, во Обединетото Кралство е забележано дека многу библиотеки, одредено време, веројатно ќе треба да работат со намален персонал, со оглед на болест, семејни обврски или самоизолација. И волонтерите веројатно сè уште не се подготвени да се вратат на работа, особено ако се постари или имаат значителни здравствени проблеми, што може да предизвика доцнење на повторното отворање во некои земји. Како резултат, библиотеките во голем број земји ќе работат со скратено работно време и се обидуваат да ги зголемат напорите за унапредување на благосостојбата на вработените. Во други случаи, како што споменавме во **Андалузија, Шпанија**, едноставно нема да има доволно персонал за безбедно отворање.

Има тековна дебата за можноста од зараза преку системите за климатизација.

Светската здравствена организација посочи дека верува дека тие претставуваат закана, точка што е преликана во француските и италијанските упатства, иако тие сугерираат дека примената на почест редовен распоред за чистење ќе биде од корист, додека во САД **се препорачува** зголемена вентилација. На пример, **полските упатства** предлагаат колку што е можно почеста вентилација на просториите.

Ракување со материјали

Погледнете го делот погоре.

Комуникација

Со оглед на сегашната неизвесност и честопати комплексноста на процесот за кревање на ограничувањата, библиотеките што го планираат ова исто така имаат тенденција да се фокусираат на комуникациите – навистина, ова е дел од препораките утврдени од Германското здружение на библиотеки. Новите правила се првото нешто што корисниците го гледаат при посетата на веб-страницата на системот за јавни библиотеки на Макао (Кина), додека информирањето на корисниците е клучен дел од листата за проверки, изготвен за **германските** библиотеки. Библиотеката Арапахо во САД ги **анкетира** корисниците за да идентификуваат кои услуги им недостасуваат, со цел да ги вклучат во овој процес.

Активности на здруженија, национални библиотеки и партнери на библиотеките

Здруженија и библиотечни органи

Самите библиотекарски здруженија одлично дејствуваат со тоа што ги информираат своите членови и ги поддржуваат во тешки времиња. Многу од нив имаат објавено страници со **списоци на сигурни извори и насоки** на национално ниво – надополнувајќи ги советите на глобално или регионално ниво – и ја охрабрија **комуникацијата и координацијата помеѓу директорите на библиотеките**, со цел да споделат идеи и практики. Други даваат корисна поддршка за планирање, за раководење со персоналот и за управување со објектите и за развој на онлајн услуги, преку корисни листи за проверка и курсеви.

Во меѓувреме, турските јавни библиотеки, под Генералниот директорат за библиотеки и публикации, исто така, ги **зајакнаа електронските услуги**, дозволувајќи им на граѓаните да се приклучат на библиотеките електронски, и да пристапуваат до илјадници е-книги, да побараат купување на нови книги и да ги преземаат на своите уреди. Холандската фондација за читање има **страница** со ресурси и идеи за тоа како да се поддржи писменоста и читањето дома, вклучувајќи подкасти, средби со илустраторите за деца и секако пристап до е-книги преку библиотеки. Во Унгарија, **Институтот за библиотеки** направил информативна страница која вклучува совети за дезинфекција на книги, справување со авторското право и меѓународни добри практики, а преку страницата **libraries.hu** споделува приказни од целата земја и од целиот свет.

Во меѓувреме, Здружението за промоција на училишни услуги за документирање во Квебек им обезбеди на членовите алатки што можат да ги користат за да се обезбеди дека библиотеките се интегрирани во плановите за обезбедување учење на далечина, додека Институтот „Секоја библиотека“ има поставено редовни **чет-платформи и фонд за итни случаи** за да им помогне на библиотеките што се соочуваат со тешкотии.

Национални библиотеки

Националните библиотеки исто така можат да играат важна улога во обезбедувањето пристап до содржини. На пример, во **Кина** е зајакната **националната дигитална библиотека** со цел да се справи со зголемената побарувачка и се откажа од казните за позајмените материјали што не можат да се вратат, и да им се пружа поддршка на библиотеките и библиотекарите низ целата земја. И во Кореја, националната дигитална библиотека бележи значително зголемување на користењето.

Некои библиотеки успеаја да ја договорат можноста да добијат поширок пристап до содржини од задолжителните примероци за истражувачи и училишта во Норвешка, како и за истражувачи во **Чешката Република** (заедно со универзитетските библиотеки).

Другите ставаат активности на Интернет. На пример, Конгресната библиотеката организира **виртуелен транскриптон** со цел да ги ангажира луѓето од далечина, додека Француската национална библиотека организира **виртуелни изложби**. Националната библиотека на Естонија воспостави начин да им овозможи на луѓето пристап до книги без контакт (што резултира со **голем пораст** на побарувачката), додека Националната библиотека на Шпанија ја **промовира** својата дигитална содржина што може да се користи за поддршка на образованието, како што прави и **Националната библиотека на Унгарија**, чиј персонал **прави видеа** за учење танци и за популарна наука.

Националната библиотека на Норвешка ги охрабрува корисниците да **пристапат до нејзините подкасти** додека настаните во живо не се можни, како што прави и Аргентинската конгресна библиотека, покрај најразлични нови содржини.

Националната и универзитетска библиотека на Хрватска продолжи да нуди консултации, референтни услуги и пристап до ресурсите – вклучително и **виртуелни изложби** – и, покрај тоа, дава совети и насоки за библиотеките од сите типови погодени од земјотресот.

Националната библиотека на Индонезија ја промовираше својата постојна апликација и се приклучи на националната **иницијатива „Работа од дома“** за да обезбеди начин луѓето да избегнат да одат на работа. **Одборот на Националната библиотека на Сингапур** ги искористи своите збирки за да подготви изложба за пандемии во минатото.

Националната библиотека на Луксембург овозможува да се добие библиотечна картичка за три месеци преку е-пошта, без вообичаените идентификациски проверки, со цел да се олесни пристапот, додека **Националната библиотека на Мароко** врши и онлајн запишувања, заедно со услуги за ISBN и за задолжителен примерок. Националната библиотека на Литванија работи со Школата за роботика за да промовира печатење на лична заштитна опрема во јавните библиотеки низ целата земја.

Други работат на поддршка на националните библиотеки општо, при што Националната библиотека на Шри Ланка, на пример, подготвува и споделува упатства со библиотеките низ целата земја, додека Националната библиотека на Чешката Република изработи **инфограф** за ракување со вратените изданија. Генералниот директорат за библиотеки на Португалија има **страница** полна со информации и ресурси, под капата на #BibliotecaNaSuaCasa.

Во меѓувреме, некои национални библиотеки со улога во поддршката на парламентарното донесување одлуки продолжија да создаваат досиеја за законодавството, со преглед на она што се случува, како на пример во **Аргентина**. Посветените парламентарни библиотеки, исто така, **работат** за поддршка на работата на нивните институции.

Комуницирање со корисници на различни јазици

Одделот на ИФЛА за библиотечни услуги за мултикултурно население работи со Австралиската асоцијација за библиотеки и информации (АЛИА) за развој на **преведени знаци** и текст за поддршка на библиотеките кои комуницираат со нивните јазично разнообразни заедници, особено во врска со затворањето на библиотеките и пристапот до онлајн информации. Овие ресурси се достапни во формат MS Word. Библиотеките се добредојдени да ја прилагодат и користат оваа содржина како што најдобро одговара на нивните потреби за комуникација со нивната заедница. Преводите ќе бидат достапни на повеќе јазици, како што се сработуваат.

Тековни проблеми

ИФЛА е свесна дека пандемијата посочи одреден број пошироки теми што ги следиме одблизу. Покрај авторското право – споменато погоре – има загриженост околу влијанието на кризата врз пошироката култура, образованието и истражувачкиот сектор,

приватноста и обебедувањето заштита на демократските норми. Ние продолжуваме внимателно да ги следиме овие проблеми и ќе ги споделуваме информациите и ставовите како што е соодветно.

Активности на ИФЛА

Работата на ИФЛА за зајакнување и обединување на глобалното библиотечно поле продолжува, не само покрај пандемијата COVID-19, туку и поради неа. Решени сме да го одржиме поттикот создаден со процесот Глобална Визија и промовирањето на нашата Стратегија минатата година и силно веруваме дека мисијата што таа ја поставува е релевантна сега, исто како што била и досега.

Текстот е преземен од следнава интернет-страницата <https://www.ifla.org/covid-19-and-libraries?fbclid=IwAR3L65jfxEXj2eeKfADEpHj43Xz4elno0iCLvDrxzLnMThCTxT23HMuqx3k#reopening> а тука можете да го прочитате целосниот документ.